

Kierrätys pannunalusta hevosenkengästä - Huonekalupuusepistä hevosen kengittäjäksi.

Seuratessani tyttäreni hevosharrastusta Ratsastuskoulu Knaperbackan (<http://www.knaperbacka.fi>) hevosalleilla, pääsin sattumalta seuraamaan kengitysseppä Thomas von Troil työskentelyä. Kengityksen seuraaminen osoittautui suorastaan kiehtovaksi. Oli mielenkiintoista nähdä miten pieneen pakettiautoon oli saatu sopimaan ahjo, hioma- ja hitsauslaitteet sekä varastotilat. Työ näytti vaativan uskomattoman paljon tietotaitoa mm. siitä, mistä johtui kavion epämuodostuma ja miten se oli korjattavissa jne. Työskentelyä seurattessa oli kerta kaikkiaan pakko esittää kysymys, miten kaiken tuon tiedon voi hankkia. Yllätyksekseni Troil kertoi olleensa aiemmin lähes hevostamminen huonekalupuuseppä, jonka naapuri oli saanut ylipuhuttua kengitysseppäksi. Tiedot ja taidot oli tullut hankittua suurelta osin learnin by doing – periaatteella ja alan taitajien työskentelyä seuraamalla. Alalle on kuulemma järjestetty koulutusta, mutta se on tällä hetkellä heikohkoissa kantimissa.

Tyttäreni hevoshulluudesta huolimatta en tiedä paljonkaan hevosista. Minulle oli mm. yllätys, että ne joudutaan kengittämään n. 6 viikon välein. Kenkiä ei kuitenkaan yleensä vaihdeta joka kengityskerralla uusiin etenkään talvella tai hevosen ollessa kevyellä käytöllä. Isokokoinen kovassa käytössä oleva hevonen vaatii kuitenkin melkein joka kengityskerralla uudet kengät.

Tässä vaiheessa kalkulaattorini alkoi kuitenkin käydä. Yhdeltä hevoselta jää siis vuodessa jopa 12 x 4 eli 48 käytettyä hevosenkenkää. 20 hevosen tallista jää siis melkoisesti käytettyjä hevosenkenkiä. Pienen osan näistä kengitysseppä käyttää uusien kenkien tekoon. Valtaosa jää kuitenkin romuksi. Kaatopaikkaa parempi vaihtoehto olisi jonkinlainen uusiokäyttö.

Hevosen kengät on tehty vähähiilisestä teräksestä (Fe37) eli ”räkäraudasta”. Tämä tarkoittaa sitä, että niitä on erittäin helppo muokata. Kestävyyden lisäämiseksi kengissä on erilaisia hokkeja; eli ”nastoja”. Hokit on kiinnitetty kenkään kierteellä. Niiden materiaalina on joko karkaistu työkaluteräs tai kuten autojen nastoissa; kovametalli. Kesäkengissä ei yleensä ole hokkeja. Hokithan estävät liukastelua ja ratsuilla niitä käytetään yleensä 2-4 kpl per kenkä talvisin. Jos käytetään vain kahta hokkia per kenkä, ne löytyvät kengän takaosasta, ns. kannoilta.

Kilpailevat estehevokset käyttävät kuitenkin myös kesäiseen aikaan ns. nurmihokkeja (pidemmät ja tylpemmät kuin normaalit hokit) kilpaillessaan nurmikentällä joka saattaa osoittautua yllättävän liukkaaksi ratsastusalueeksi.

Pannunalusta

Tein kuvan mukaiseen pannunalustaan kolmannen lisäjalan 8mm:n neliöteräksestä. Hitsauksen suoritin Mig-hitsillä.

Pintakäsittely

Pannunalustan voi toki maalata, mutta käyttöesineenä pinta joutuu tällöin turhan kovalle koetukselle. Jos pinnan on harjannut puhtaaksi teräsharjalla, voi pintakäsittelyn suorittaa myös öljyvahalla (ideaort\puumetalli\kuvatpuutyö).

1. Öljyvahahan levitetään ja sen annetaan kuivua ½ -1 tuntia. Pyyhitään pois ylimääräinen öljyvaha ja annetaan pinnan kuivua pari päivää. Tuloksena on antiikkisen näköinen pinta.
2. Kappale kuumennetaan esim. nestekaasulla 300-400°C. Levitetään öljyvahaa kappaleen pintaan puuvillaisella tai pellavalaisella kankaalla (trasseli ei käy koska siinä on nykyään mukana keinokuituja). Käsittely toistetaan useita kertoja, kunnes pinta on tasaisen musta. Viimeisen levityksen jälkeen pinta kuumennetaan vielä uudelleen ja annetaan jäähtyä itsekseen. Tuloksena on musta, kiiltävä, **ERITTÄIN** kova ja kestävä pinta. Käsittelyssä syntyy todella paljon rasvaista

savua, joten se kannattaa suorittaa ulkona. Tein pintakäsittelyn sateen takia kuumakäsittelyhuoneen ahjon imurin alla, mutta luokka haisi siitä huolimatta vielä kolmen päivän jälkeen.

Hevosiin liittyvien tietojen tarkistus: Maria Leskinen
Ratsastuskoulu Knaperbacka Oy
Artikkeli: veikkok.poyhonen@gmail.com
Oikoluku: juhani.niinikoski@pp.fi